

- *Általános követelések* (14 pontban)
- *Általános egyetemi követelések* (15 pontban)
- *Soproni vonatkozású követelések*. (12 pontban)

Nézzünk bele most röviden a 13 nap történéseibe, bár erről már sokat olvashattak, hallhattak.

Említettem már, hogy 1 évig az akkor még létező Soproni Járási Tanácsnál dolgoztam, így a város és környékén személyi és helyismerettel is rendelkeztem. Ennek köszönhetően kaptam a „testhez álló” feladatot; *közellátási felelős lettem*. Természetesen nem egyedül irányítottam az egész munkát, erre képtelen lettem volna. A részterületeknek megvolt a felelőse, amit felelősségteljesen, megbízhatóan elláttak. Rám csupán az összefogás, a vezetőséggel való egyeztetés, jóváhagyás hárult. Másutt már sokszor elmondtam, hadd említsek meg egy különös esetet: A soproni malomban fogytán volt már a kenyér alapanyaga, a búza. Megtudtuk, hogy a vasútállomáson vesztgel néhány vagon, Ausztriába tartó export-búza. Megkértem a vezetőség beleegyezését és máris ürítették a malomban a szállítmányt.

Ki kell hangsúlyozni, hogy ilyen lelkes ténykedést, összetartást, egymás iránti megbecsülést ezt megelőzően és azóta sem tapasztal

Felidézhetnék még néhány érdeklődésre számot tartó izgalmas eseményt, de azokat elolvashatják ifj. *Sarkadi Sándor* e témában írott könyvében is.

Ugorjunk inkább egy nagyot és idézzük fel a november 4-i soproni eseményeket.

Előljáróban hadd tegyek egy vallo mást, ami a történetek kifejtésekor úgyszólván kiderül. Szerintem mi soproni egyetemisták se hősök, de még nagyon bátrak se voltunk. Feladatainkat maradéktalanul elláttuk mindaddig, amíg értelmetlen harcokra nem szántak bennünket. Szerencsék is volt, hogy Nagycenknél – máig pontosan ki nem derített módon – valaki hatástalanította a lövegeket. Aztán a városban géppisztolyokkal már nem vártuk be az oroszokat – értelmetlen harc lett volna –, inkább Ausztriába menekültünk, vezetőink és saját butaságunkból, fegyveresen egy semleges országba. Ennek volt köszönhető, hogy jó néhányan

amerikai fogságba kerültek. Többen nem, minket St. Wolfgangba, egy diáküdülőbe gyűjtöttek össze. Érzelmik okokból – és annak hatására, hogy kilátogató társainktól megtudtuk, hogy az itthoni megtorlásokról terjedő hírek alaptalanok – két társammal hazajöttünk és folytattuk tanulmányainkat.

Végül sajnós azt is megértük, hogy 1959-ben ugyan még itt végezhetünk, de utána az egyetemet végleg Miskolcra költöztették, kivéve a mi szakunkat, azt a budapesti Műszaki Egyetemhez csatolták.

Azóta sok víz lefolyt a Dunán, hatalmas átalakulásnak lehetünk tanúi. Ugyanakkor megható, hogy az egyetem területére érve az embert áthatja a selmeci hagyományok szelleme. Önmagában a „Jó szerencsét!” köszöntés hallatán megremeg az ember lelke. Megható, szívet melengető. Kérem az egyetem vezetőségét, oktatóit, dolgozóit, de leginkább a hallgatóit, hogy ’56 emlékére is őrizzék a selmeci hagyományokat akkor is ha már a gyakorlatban értelmét veszíti is az. Az egyetem falain belül sokáig maradjon meg üdvözlésnek a

„Jó szerencsét!”

Fodor Tamás Sopron polgármestere

„Tisztelt Ünneplők!
Kedves Barátaim!

Tisztelettel köszöntöm önöket az 1956-os magyar forradalom és szabadságharcról megemlékező soproni ünnepsorozat egy újabb helyszínén.

Köszönetet mondok mindazoknak, akik szervezőmunkájukkal, lelkesedésükkel hozzájárultak ahhoz, hogy az 50. évforduló eseményei ne csupán egy törvénnyel elrendelt ünneppel kapcsolatos, bürokratikus kötelezettség érzetét keltsék, hanem valóban méltó módon emlékezzenek meg azokról a megrendítő napokról, hetekről, melyekre Sopron büszke lehet.

Legfőképpen köszönet illeti a Nyugat-magyarországi Egyetem vezetőit, munkatársait és hallgatóit, hogy az intézmény hagyományaihoz, rangjához illő programokkal teszik emlékezetessé az évfordulót.

Érdemeiket nem kisebbíti az, hogy nem is tehettek volna másként. Sopron egyetemének mai diákjai, oktatói történelmi örökösei azoknak a diákoknak és oktatóknak, akik nem csupán tanúi, hanem alakítói is voltak sorsfordító

időknek. Azoknak, akik nemcsak Sopron történelmét, hanem az országét is írták itt, a nyugati végeken, legemlékezetesebben 85 éve, 1921 szeptemberében és 50 éve, 1956 októberében.

Ötven esztendeje Sopronban a hamu alatt parázsló tüzet az egyetemi ifjúság lobbantotta lángra, s olyan határozottsággal, lelkesedéssel, ugyanakkor józan bölcsességgel állt a forradalom élére, hogy az megdöbbsentő.

A Diáktanács már október 20-án 30 pontban benyújtotta az egyetemi tanácsülésnek a demokratikus változásokra irányuló javaslatát. A diákság által itt, a SOTEX kultúrház nagytermében 22-én szervezett nagygyűlés jelentette a forradalom kezdetét Sopronban. A Soproni Egyetemi Karok Diákparlamentje által kiadott nyilatkozat a következő politikai akarat, az érettség és a felelősségteljes, erőszakmentes gondolkodás dokumentuma.

„Ettől kezdve a Diáktanács vezette a mozgalom ügyét, nemcsak az egyetemen, de a városban is mindaddig, amíg meg nem alakult a város forradalmi bizottsága” – írja visszaemlékezésében *Roller Kálmán*.

23-án másfél ezer diák néma tüntetésre vonul végig a városon – „Együtt a lengyelekkel” feliratú transzparenszel –, hogy megkoszorúzzák a várostorony melletti 48-as emlékoszlopot és elénekeljék a Himnuszt. Aki látta őket, úgy érezte, hogy nagyobbat tud lélegezni...

A következő napok eseményeinek középpontjában mindenütt ott vannak a főiskolások. Szolgálatot tartanak a dékáni tanácsteremben, s megszervezik az együttműködést a soproni gyárak, üzemek, iskolák és a városi tanács forradalmi alakulataival; megegyeznek a járás katonai és rendőri egységeinek parancsnokaival; lefegyverezik a helyi AVO-t; őröknek a közbiztonságon; megakadályozzák a megtorlásokat; a kommunista jelképeket maguk távolítják el, kivédve ezzel a spontán népharag nehezen kiszámítható következményeit; gondoskodnak az élelem- és gyógyszerellátásról.

Az egyetemi ifjúság október 27-én választott képviselőket küld ide, a SOTEX kultúrházba, az Ideiglenes Nemzeti Tanács alakuló összejövetelére, hogy a vértelen soproni forradalom

kiteljesítéseként megválasszák Sopron új, demokratikus, kormányzó testületét. Persze, ki más végezné a szervezési feladatokat – a jelöltek igazolását, beléptetését, ültetését –, mint a nemzetőr-karszalagos egyetemisták...

Emlékezésében *Peéry Rezső* visszaidézi azt a főlemelő, megindító élményt, ahogy a jelenlevők, a kezdeti bátortalanság után, rátalálnak a forra-

dalmian szép és pontos megszólításra: senki nem „elvtárs”, senki nem „úr” – mindenki „polgártárs”.

A 27-i itteni s a később lezajlott események föllevenítésével nem akarom elvenni *dr. Domonkos Ottó* kenyerét, egy gondolatnyi időre azonban még kérem a türelmüket.

Bocsássák meg nekem, hogy elfogult vagyok. Kétszeresen is. Egyfelől az

egyetem az életem fontos része, másfelől a város történetének ez a darabja a családomé is, az enyém is.

Büszkén emlékezem Sopron 50 évvel ezelőti bátorságára és tisztességére, amikor felkérem *dr. Domonkos Ottó* muzeológust, Sopron város díszpolgárát, hogy emléktábla avató beszédét tartsa meg.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

Faragó Sándor rektor emlékbeszéde

„Tisztelt Polgármester Úr, Elnök Úr, Főosztályvezető Úr, Képviselő Hölgyek és Urak, Kedves Egykori Tanítványaink szerte e hazából és a batárokon túlról, Vezető- és Tanártársaim, Szeretett Városunk Polgárai, Egyetemi Polgárok, Hölgyeim és Uraim!

Szeretettel köszöntöm Önöket a Nyugat-magyarországi Egyetem jubileumi megemlékezésén, amelyen az 1956-os Forradalom és Szabadságharc 50. évfordulóját ünnepeljük.

A *genius loci*, a hely szelleme leng körül most bennünket, hiszen 50 évvel ezelőtt, itt az egykori SOTEX Kultúrházban volt az a már akkor forradalmi hevületű nagygyűlés, amelynek keretében megalakult a független ifjúsági szervezet a MEFESZ, az a történelemformáló nagygyűlés, amely tulajdonképpen elindította az Egyetem és Sopron forradalmát. Tisztelegve az ifjúság akkori elszántsága, változást követelő, bölcs döntései, követelése előtt – amelynek hasonmás kiadását Önök megkapták – választottuk ezt az épületet ünnepségünk helyszínéül.

Tisztelt Ünneplő Közönség!

Engedjék meg, hogy külön is nagy szeretettel emlékezzek minden egykori hallgatónkra, akik a forradalom dicső napjaiban a történések átélői, formálói, vagy társaik bizalmából vezetői voltak. Fájdalom, hogy közülük sokan már a mennyei hazából néznek le ránk, többen egészségi állapotuk miatt nem lehetnek velünk, vagy a távolság állt közöttünk. Biztosak vagyunk abban, hogy bárhol is élnek ma a földön, lélekben most velünk vannak. Annál nagyobb öröm viszont köszönteni a hazajöttöket, olykor először körünkben látni azokat, akik elfogadták meghívásunkat, s most itt vannak velünk. Isten hozott Benneteket újra Sopronban, az Alma Materben, a külföldön élőket a hazában is.

Hadd köszöntsem külön tisztelettel és szeretettel az 50 év előtti MEFESZ Intéző Bizottságának jelen lévő tagjait, *Bujdosó Alpár* elnök urat, *Nagy Lászlót* a későbbi elnököt, *Németh Kálmánt*, egyik mai emlékezőnket, a tegnapi városköszöntőn is szónokló *Gácsi Vendelt* a Katonai Csoport tagját. Köszöntöm *Kozák Antal* professzort, egykori hallgatónkat, egyetemünk díszdoktorát, aki *Saddler* professzornak az UBC Erdészeti Fakultása dékánjának üdvözlését is hozta.

De hadd emlékezzem a Forradalom tanári karára is, akik a selmeci-soproni hagyományok szellemében azonosultak hallgatóik törekvéseivel, atyai tanácsokkal látták el fiaikat, közülük a fiatalabbak pedig tevőlegesen is részt vettek a csoportok munkájában, alkalmasint szervezésében. A vezetők és a professzorok már nincsenek közöttünk, emlékük legyen áldott! Itt van ugyanakkor körünkben a Főiskola egykori főigazgatójának, a vancouveri Soproni Divízió dékánjának, néhai *Roller Kálmán* professzornak, egyetemünk díszpolgárának a fia, *ifjabb Roller Kálmán*, örülök és köszönöm, hogy velünk ünnepel!

És az akkor legfiatalabbak – Istennek

hála – még közöttünk élnek. A legnagyobb tisztelettel köszöntöm *Herpay Imre*, *Perlaki Ferenc*, *Rónai Ferenc*, *Roxer Egon*, *Vancsura Rudolf*, *Csanádi Etele*, *Zilabi József*, *Gereben Gábor* tanár urakat. Szintúgy köszöntöm nagy tisztelettel a távoli Vancouverben *Adamovich László* professzor urat, egyetemünk díszpolgárát, és Victoriában *Szy Ferenc* tanár urat. Isten még nagyon sokáig tartsa meg nekünk Öket!

És itt van körünkben egy nagyszerű ember, *Katona Sándor*, Sopron egykori rendőrkapitánya, aki tűzparancsát megtagadva nem lövetett a forradalmárokkal, aki rendőreivel a forradalom mellé állt, akit ezért 10 évre akartak ítélni, de végül „csak” másfél év fegyházbüntetéssel torolták meg hőstetteit. Köszönjük Neki!

Tisztelt Jelenlevők!

Két ugyancsak kiváló ember nagyon készült erre az ünnepre, ma mindkettő orvosi kezelés alatt áll, ezért nem lehetnek velünk.

Egyik *Grátzer Miklós* professzor, alias *Kulacs*, a forradalmi ifjúság jeles alakja, kanadai hallgatóink vezéregyénisége, a

